

רשות חירום לאומית
(רח"ל)

תכנון וארגון המשק החיוני לשעת-חירום

הפעלת "שמרטפיות" לילדי
עובדים חיוניים בשע"ח

נוהל בין-משרדי מס' 154

כל המוסר תוכן מסמך זה, כולו או מקצתו, לידיעת אנשים שאינם מוסמכים לכך, עובר על חוקי ביטחון המדינה. המוצא מסמך זה נדרש למסרו לתחנה הקרובה של משטרת ישראל או המשטרה הצבאית.

סיון תשס"ט - יוני 2009
(בלמ"ס)

נוהל בין-משרדי מס' 154

הפעלת "שמרטפיות" לילדי עובדים חיוניים בשע"ח

כללי

1. חשיבות רבה נודעת לקיום שגרת חיים רגילה, עד כמה שאפשר, בעת חירום. יש לכך השלכה על יכולת התפקוד של המשק, כמו גם על המורל הלאומי-הפעלת המערכות האזרחיות ובעיקר המערכות החיוניות למשק, היא בין השאר, ביטוי לחוזקה וחוסנה של האוכלוסייה ותמיכתה במאמץ הצבאי.
2. כחלק מתפיסה זו, מטה מל"ח ארצי, משרדי הממשלה ומפקדת פיקוד העורף רואים חשיבות עליונה בהפעלת "שמרטפיות" לילדי עובדים חיוניים בעיתות חירום ובדגש על תקופת לחימה.
3. הפעלת "שמרטפיות" תסייע בצורה ישירה להפעלת המשק החיוני ע"י כך שהורים, גם לילדים קטנים, יוכלו להתייצב במקומות עבודתן בשעת חירום, כשהן יודעות שילדיהן נמצאים במקום מוגן ומטופלים היטב.
4. מדיניות זו תואמת את ההנחה הקובעת כי חלק ממוסדות החינוך הרגילים לא יפעלו בשעת החירום, אך מאידך נדרשים ההורים העובדים במפעלים חיוניים להתייצב במקום עבודתם.
5. הנוהל מתכלל את התנאים הנדרשים והעקרונות להפעלת "שמרטפיות" בשע"ח, כאשר הנחיות משלימות בנושאי התגוננות אזרחית, כ"א וחינוך יופצו ע"י הגורמים המופקדים על נושאים אלו בעת מתן ההנחיה להפעלת ה"שמרטפיות".
6. מודגש בזאת כי המונח "שמרטפייה" אינו אותו מעון יום המופעל בעיתות שגרה ע"י ארגונים כגון "נעמ"ת" ו"צ"ו וכו' אלא הכוונה היא "למעון יום" המופעל "אד-הוק" בעיתות חירום לצורך מתן פתרון מיטבי לעובדים חיוניים במשק אשר עקב הפסקת הלימודים אין להם פתרון לטיפול בילדיהם אל מול הצורך לצאת לעבודתם במפעל החיוני.

המטרה

7. להגדיר נוהל להפעלת "שמרטפיות" לילדי עובדים חיוניים על מנת לאפשר המשך תפעול המערכות החיוניות במרחב הרשות המקומית ובמשק החיוני בעת ההכרזה על "תקופת הפעלה של מערך מל"ח".

8. הנחות יסוד

- א. בתקופת לחימה יהיו קשיים בהפעלת מערכת החינוך באזורים שנמצאים תחת הפגזה/ ירי אויב או מאוימים בפגיעה.
- ב. במרבית מוסדות החינוך ומוסדות הציבור קיימים מקלטים או מרחבים מוגנים.
- ג. סגלי החינוך במרחב הרשות המקומית פנויים בד"כ למשימות אחרות באמצעות אגפי החינוך ברשות המקומית, עקב אי קיום לימודים.
- ד. השירותים החיוניים נועדו לטובת כלל תושבי הרשות המקומית ו/או לתמיכה במאמץ הלחימה של צה"ל.
- ה. מרבית המפעלים החיוניים והקיומיים הינם גופים כלכליים ומשום כך המענה לילדי עובדיהם הינו באחריותם לרבות הרשויות המקומיות.
- ו. הרשות המקומית תסייע למפעלים החיוניים בכל הקשור למתן פתרונות מיגון ל"שמרטפיות" שיופעלו.

9. הגופים/ מוסדות אשר לילדי עובדיהם יוקמו שמרטפיות בשע"ח:

- א. משרדי הממשלה.
- ב. רשויות מקומיות.
- ג. בתי חולים כללים, פסיכיאטריים וגריאטריים.
- ד. קופות חולים ולשכות בריאות.
- ה. רשתות מזון ומרכולים.
- ו. בנקים.
- ז. סניפי חברת הדואר.
- ח. סניפי חברת החשמל.
- ט. חברת מקורות.
- י. המוסד לביטוח לאומי.
- יא. מוסדות רווחה.

יב. מפעלים נוספים המוגדרים כחיוניים (מפעלי מזון, מפעלי תרופות, מפעלים בטחונים וכו').

10. אתרים מועדפים לפתיחות "שמרטפיות" בשע"ח

- א. בתי ספר.
  - ב. גני ילדים.
  - ג. מתנ"סים.
  - ד. מוסדות ציבור.
  - ה. מקלטים.
- הערה- מיגון פיזי בהתאם להנחיות פיקוד העורף הינו תנאי הכרחי לפתיחת "שמרטפיה".

11. אוכלוסיית היעד

- א. ב"שמרטפיות" יהיו ילדים מגיל שנה ועד גיל 12.
- ב. יתכנו מצבים בהם תהיה דרישה לשכן ב"שמרטפיות" ילדים צעירים מגיל שנה או בוגרים מגיל 12, במקרים אלו יש להפעיל שיקול דעת ענייני ואין לראות כאמור בסעיף 10 א' שלעיל מגבלה שאינה ניתנת לשינוי.
- ג. יש לארגן המעונות לפעילות עפ"י חתך גילאי הילדים שישוהו בו ככל שניתן.

12. משך הפעלת ה"שמרטפיות"

- א. השמרטפיות יופעלו בשעות שיקבעו ע"י המפעל החיוני אשר מעסיק את ההורים.
- ב. באם פעילות המעון תגלוש גם לשעות הלילה יש לתת את הדעת לסידורי לינה מתאימים.
- ג. ה"שמרטפיות" יופעלו במשך כל זמן "תקופת ההפעלה" ועד לחידוש לימודים סדירים.

13. מיקום ה"שמרטפיות"

- א. במפעלים עתירי כ"א יקבע מיקום ה"שמרטפיות" בתוך תחומי המפעל בתיאום עם הרשות המקומית.

- ב. באם ה"שמרטפיה" אינה בתחום המפעל, יש להסתייע ברשות המקומית לאיתור מקום מתאים, יש לשאוף כי זה ימצא בסמיכות למפעל החיוני בו מועסקים ההורים.
- ג. מפעלים חיוניים אשר מספר ילדי העובדים בהם קטן, ישתלבו ב"שמרטפיות" אחודות אשר תופעלנה ע"י הרשות המקומית.
- ד. במידה והמפעל החיוני הינו הרשות המקומית הרי שזו תקבע את מיקום ה"שמרטפיות" במרחב הרשות.
- ה. יש לתאם מראש מיקום ה"שמרטפיות" ולוודא כשירותם ומצבם בביקורות תקופתיות.
- ו. יש לתכנן "שמרטפיות" מעבר לצרכים המוכרים כעתודה ברמת הרשות המקומית.
- ז. בכל מקרה, מיגון המקום הינו תנאי הכרחי לפתיחת "שמרטפיה".

14. כוח אדם להפעלת ה"שמרטפיות"

- א. ארגון כוח האדם להפעלת ה"שמרטפיות" הינו על המפעל החיוני בתיאום עם הרשות המקומית.
- ב. המפעל החיוני יקבע מנהל/ת לכל "שמרטפיה" שתופעל, מתוך עובדי המפעל.
- ג. דרישות בכל הקשור לקבלת כ"א מקצועי כגון מורות, גנות וסייעות יוגשו לאגף/ מחלקת החינוך ברשות המקומית.
- ד. הרשות המקומית תפנה במידת הצורך למחוז המרחבי של משרד החינוך, במידה ויידרש סיוע מעבר ליכולת הרשות המקומית להקצות או סיוע נוסף שביכולת משרד החינוך לסיוע.
- ה. ניתן להסתייע להפעלת ה"שמרטפיות" בכוח עזר נוסף כגון מתנדבים, תלמידי תיכון וחניכי תנועות נוער אך אלו לא יהיו על חשבון כוח אדם מקצועי.
- ו. גיל הילדים ב"שמרטפיה" ישפיע על כמות כוח האדם שתוקצה להפעלת ה"שמרטפיה" המעון, ככל שגיל הילדים נמוך, סביר שיידרש יותר כוח אדם להפעלת ה"שמרטפיה".
- ז. על הרשות המקומית/ המפעל החיוני להכין מראש לכל "שמרטפיה" שיבוץ כ"א להפעלתו ואשר ימצא בתיק ההפעלה של ה"שמרטפיה" כולל מנהל מטעם המפעל לכל "שמרטפיה".

- ח. סיוע במורות חיילות יבחן עניינית עם הפעלת ה"שמרטפיות" בתאום בין משרד החינוך לצה"ל.
- ט. האחריות להקצאת מטפלות מקצועיות לילדים עד גיל 3 הינה של משרד התמי"ת באמצעות הרשויות לכ"א בשע"ח והאגף למעונות יום.
- י. תקן כ"א להפעלת השמרטפיה למשמרת בת 8 שעות למסגרת של 20 ילדים:

מס' סידורי	גיל הילדים	תקן כ"א מקצועי חינוכי/ הוראה	כ"א מסייע	הערות
1	עד 36 חודש	2	3	כ"א מקצועי באחריות משרד התמי"ת.
2	36 חודש עד 4 שנים	2	2	מעל גיל 3 כ"א מקצועי חייב להיות גננת.
3	4-6 שנים	1	2	
4	6-8 שנים	1	2	מעל גיל 6 כ"א מקצועי חייב להיות מורה.
5	8-10 שנים	1	1	
6	10-12 שנים	1	1	

- יש לוודא כי לכל "שמרטפיה" ניתן מענה גם לצרכי אבטחה וניקיון ע"י המפעל/ הרשות המקומית.

15. תאום הפעלת ה"שמרטפיות" ברשות המקומית

- א. בכל רשות מקומית יהיה אגף החינוך האחראי על הפעלת ה"שמרטפיות".
- ב. הרשות המקומית תיידע כלל המפעלים החיוניים במרחבה בדבר זהותו של הגורם המתאם הפעלת ה"שמרטפיות".
- ג. המפעלים החיוניים יגישו דרישותיהם לשימוש ב"שמרטפיות" אחת לשנה בתקופת הקיץ, דבר שיאפשר לרשו"מ לתכנן ה"שמרטפיות".
- ד. הרשו"מ תתכנן תוספת 20 אחוז יותר מהדרישות.

16. ביטוח

- א. על המפעל להסדיר ולוודא נושא ביטוח העובדים והילדים בעת שהותם בתחומי ה"שמרטפיות".
- ב. הפגעות בתאונת דרכים בדרך אל ומה"שמרטפיה" מכוסה ע"י חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים.
- ג. הפגעות של הילדים או המטפלים עקב פגיעה מפעולות האויב מכוסה ע"י המוסד לביטוח לאומי.
- ד. הפגעות של הילדים או המטפלים כתוצאה מרשלנות באחזקת המבנה או החדר מכוסה בדרך כלל במסגרת הכיסוי הביטוחי של המוסד (יש לוודא זאת מראש).

17. ציוד להפעלת ה"שמרטפיה"

- א. באחריות המפעל החיוני/ הרשות המקומית לספק את כל הציוד להפעלת ה"שמרטפיה".
- ב. לצורך כך יכין המפעל/ הרשות המקומית תיק להפעלת כל "שמרטפיה" המופעלת על ידו בשע"ח אשר בו יפורט כל הציוד הנדרש להפעלת ה"שמרטפיה" עפ"י הפירוט:

- (1) ריהוט.
  - (2) ציוד לינה (עפ"י הצורך).
  - (3) ציוד עזרה ראשונה.
  - (4) ציוד כיבוי אש.
  - (5) חמרי סניטציה.
  - (6) ציוד וכלי אוכל.
  - (7) פנסים ותאורת חירום.
  - (8) חומרים להפעלת הילדים.
  - (9) ציוד משרדי.
  - (10) מים ומזון חירום.
  - (11) חומרי איטום.
  - (12) אמצעי תקשורת.
- ג. חשוב להכין מראש ערכות הציוד או לחילופין להסדיר התקשרויות עם ספקים לאספקה מיידית של הציוד בעת מתן ההוראה להפעלת ה"שמרטפיות".

18. סידורי מנהלה

- א. בתיק ההפעלה יפורטו סידורי הכלכלה לילדי ועובדי ה"שמרטפיה".
- ב. בתיק יפורטו סידורי ההסעה באם יש כאלו, או שיוגדר מראש כי האחריות להסעת הילדים הינה על ההורים והגעת צוות ההפעלה הינו באופן עצמאי או באמצעות המפעל.
- ג. בתיק יפורטו דרכי הפינוי הרפואי למקרה של פגיעה בתלמידים או בצוות ה"שמרטפיה".
- ד. בתיק תמצא רשימה שמית ריקה אשר תמולא עם הפעלת ה"שמרטפיה" ובה יפורטו פרטי הילדים לרבות דרכי ההתקשרות להוריהם במידת הצורך.
- ה. בכל ש"מרטפיה" ימצא לוח עליו יפורטו דרכי התקשרות לגורמי החירום השונים במרחב הרשות (מ"י, מד"א, כבוי אש, אגף הביטחון בעירייה וכו').
- ו. בכל "שמרטפיה" ימצא לוח וסדר פעולות שיש לבצע במצבי חירום או בעת הפעלת צפירה כמתחייב מהוראות פקע"ר.
- ז. בכל "שמרטפיה" ירשמו שעת הגעת הילד, שעת יציאתו ושם המבוגר אשר לקח את הילד מה"שמרטפיה".

19. תכניות ההפעלה לילדים ב"שמרטפיות"

- א. תכניות ההפעלה הבסיסיות וערכות הפעלה יוכנו ויופצו ע"י משרד החינוך לכלל הגורמים.
- ב. אגף החינוך ברשות המקומית יפיץ תכניות אלו לכלל המפעלים החיוניים במרחב הרשות אשר יפעילו "שמרטפיות" לילדי עובדיהם באמצעות הרשויות הייעודיות והמקומיות.
- ג. הנחיות לתרגול ילדי ה"שמרטפיה" יופצו ע"י פקע"ר ויתורגלו מיד עם הפעלת ה"שמרטפיה".

20. ריתוק כוח אדם

- א. באחריות הרשות המקומית לפעול לריתוק גננות, מורות וסייעות באמצעות הרשות לכ"א בשע"ח במשרד התמ"ת.
- ב. במידה ויופעלו "שמרטפיות" בבתי ספר, על הרשו"מ לפעול לריתוק אנשי המנהלה הפועלים בבניה"ס (אב- בית, שרת) באמצעות הרשות לכ"א בשע"ח במשרד התמ"ת.

ג. במידה ויעלה צורך לריתוק כ"א נוסף למפעלים לצורך הפעלת המעונות יש לפעול לריתוק באמצעות הרשות לכ"א בשע"ח במשרד התמ"ת.

21. אחריות

א. המפעלים החיוניים/ רשויות מקומיות אשר יפעילו "שמרטפיות" לילדי עובדיהם יישאו באחריות להקמת והפעלת ה"שמרטפיה", תוך שיתוף ותאום עם הרשויות המקומיות, משרדי הממשלה הרלוונטים, גורמי פקע"ר ומ"י.

ב. אבטחת ה"שמרטפיות" תהיה לפי הנחיות קב"ט הרשות המקומית בתאום עם מ"י. ובאחריות המפעל אשר מפעיל את ה"שמרטפיה".

22. הפצת הנוהל

א. באחריות הרשויות הייעודיות להפיץ נוהל זה לכלל המפעלים ברמה א' ב' שבתחום אחריותה.

ב. רמ"טי מל"ח יפיצו הנוהל לרשויות המקומיות שבתחום אחריותם, ינחו ויבקרו מימושו.

23. ביקורת

א. על הרשות הייעודית לוודא בעת ביצוע ביקורת במפעל החיוני על הערכתו להפעלת ה"שמרטפיות" עפ"י נוהל זה.

24. דווח

א. בעת הפעלת "שמרטפיות" תעדכן הרשות המקומית את מרכז ההפעלה המחוזי של מל"ח בדבר מספר ה"שמרטפיות" וכמות הילדים הנמצאים בהם.